

فصل ۴

خدمات ویژه مسافران دارای معلولیت

واحد یادگیری ۴

شایستگی خدمات ویژه مسافران دارای معلولیت

مقدمه

معلولیت، پدیده‌ای است اجتماعی و بخشی جداناپذیر از زندگی بشری، به گونه‌ای که ممکن است هر انسانی در طول حیات خود به علل مادرزادی، بیماری، حوادث، جنگ و یا با رسیدن به دوران سالمندی آن را تجربه کند و آمارها نشان می‌دهد که با پیشرفت علم و تکنولوژی و افزایش سوانح و منازعات نه تنها از تعداد افراد دارای معلولیت کاسته نمی‌شود بلکه هر ساله بر تعداد این گروه در جامعه افزوده می‌شود. متأسفانه به علت رعایت نشدن اصول مناسب‌سازی در بسیاری از اماکن و فضاها و تجهیزات و وسایل نقلیه عمومی، این افراد حضور شایسته و فعالی در جامعه که متناسب با توانمندی‌های آنها باشد، ندارند. در این فصل سعی شده است که آشنایی اولیه با ویژگی‌های انواع معلولیت، وسایل توانبخشی مورد استفاده، استانداردهای دسترسی و نحوه تعامل و برقراری ارتباط با این عزیزان مقدور گردد. امید است دانش آموختگان رشته حمل و نقل با شناخت این موارد، در کمک‌رسانی به افراد دارای معلولیت مثمر باشند.

آیا تا به حال پی برده‌اید

- فرد دارای معلولیت کیست؟
- تجهیزات توان بخشی چیست؟
- ارتباط مؤثر با افراد دارای معلولیت چگونه است؟
- چه مواردی در حمل و نقل افراد دارای معلولیت باید مورد توجه قرار گیرد؟

استاندارد عملکرد

خدمت‌رسانی به گروه‌های مختلف افراد دارای معلولیت بر اساس کنوانسیون حمایت از حقوق معلولان با استفاده از تجهیزات رفاهی و پاراکلینیکی

۱- انواع معلولیت

بدن انسان دارای ویژگی‌هایی است که او را قادر می‌سازد رفتارها و حرکات بسیاری را در حالت‌های مختلف و به شیوه‌های گوناگون انجام دهد. هر یک از اعضای بدن انسان وظیفه انجام کار خاصی را برعهده دارد. وظایف اندام‌های حرکتی، حواس مرتبط با آنها و نیز چگونگی استفاده از آنها برای برقراری ارتباط با سایرین از موضوعاتی است که همواره ذهن بشر را به خود مشغول داشته است. بدیهی است که شرایط بحرانی، یعنی ضعف و یا نبود همین اندام‌هایی که به انجام فعالیت‌های روزمره ما کمک می‌کنند، می‌تواند اشخاص مبتلا را در هر یک از موارد بالا دچار مشکل کند.

۱-۱- تعریف فرد دارای معلولیت

- ۱ به نظر شما کسی که یکی از اندام‌های بدن خود را از دست بدهد و یا نقصی در آن وجود داشته باشد یا از نظر ذهنی دچار مشکل بشود، چه نام دارد؟ آیا این افراد در گروه‌بندی خاصی قرار می‌گیرند؟
- ۲ افرادی که سلامت خود را در راه حفظ دستاوردهای انقلاب و کیان جمهوری اسلامی از دست داده‌اند چه نامیده می‌شوند؟
- ۳ هر یک از شکل‌های زیر نماد چه چیزی هستند؟

فعالیت ۱

- ۴ به نظر شما افراد دارای معلولیت در جابه‌جایی‌های حین کار یا سفرهای درون شهری و برون شهری چه مشکلاتی دارند؟ آیا تصاویری که به شما نشان داده می‌شود، بیانگر مشکلاتی هستند که به نظر شما رسیده است؟ چند مورد را نتوانستید پیش‌بینی کنید؟

۵ شکل‌های زیر نماد چه چیزی هستند؟

۶ با توجه به اینکه چه عضوی آسیب دیده یا فاقد عملکرد باشد، فرد در چه گروهی از افراد دارای معلولیت قرار می‌گیرد؟

۲- تعیین نوع معلولیت

در محیط کارگاه و با کمک هنرآموز به گروه‌های ۴ نفره تقسیم شده، پاورپوینتی از ویژگی‌های افراد دارای معلولیت (نوع معلولیت برای هر گروه را هنرآموز تعیین می‌کند) تهیه کنید و برای دیگر گروه‌ها نمایش دهید. هر گروه باید بتواند نوع معلولیت معرفی شده توسط سایر گروه‌ها را تعیین کند.

فعالیت
کارگاهی ۱

ارزشیابی مرحله اول

ردیف	موارد ارزشیابی	نتیجه مورد انتظار	نمره
۱	تعیین نوع معلولیت با توجه به تصویر یا توضیحات ارائه شده توسط هنرآموز	تعیین صحیح نوع معلولیت	۲
۲	تعریف معلولیت تعیین شده	تعریف معلولیت براساس تعاریف سازمان بهزیستی کشور	۱

۳- وسایل کمک توان بخشی

فعالیت
کارگاهی ۲

سعی کنید فعالیت‌های زیر را انجام دهید:

- بدون استفاده از انگشت شست بنویسید. - بدون اینکه زانوهای خود را خم کنید، راه بروید.
- یک پای خود را جمع کنید و راه بروید. - یک دست خود را در کنار بدنتان ثابت نگه داشته و بدوید.

چه وسیله‌ای در موارد فوق می‌تواند به شما کمک کند؟

به نظر می‌رسد انسان اولیه در صورت مواجهه با ضایعه و نقص حرکتی، از یک وسیله حمایت‌کننده جهت ادامه زندگی استفاده می‌کرده است. تاریخچه استفاده از اولین وسایل حمایت‌کننده به مصر باستان برمی‌گردد که در یک کتیبه در غار Hirkouf's، یک وسیله شبیه عصا دیده شده است که مربوط به قبل از میلاد است. امروزه پیشرفت در دانش بشری و شناخت بهتر آسیب‌ها و معلولیت‌های ناشی از آن و توسعه در طرح‌ها و مواد، منجر به ساخت انواع وسایل کمک توان بخشی شده است. در صورت به‌کارگیری صحیح این تجهیزات، امکان ادامه فعالیت‌های اجتماعی با کیفیت بهتر برای شخص دارای معلولیت فراهم می‌شود.

۱-۳- انواع وسایل کمک توان بخشی: وسایل کمک توان بخشی به طرق مختلف به انسان کمک می‌کنند. انواع وسایل کمک توان بخشی عبارت‌اند از:

■ عصا ■ آرترز ■ صندلی چرخ‌دار ■ سمعک ■ واکر ■ پروتز ■ عینک

۱ شکل‌های زیر را مطابق با دسته‌بندی فوق نام‌گذاری کنید.

فعالیت ۲

۲ با کمک هنرآموز، کاربرد هر یک از وسایل فوق را تعیین کنید.
۳ گروه‌های چهار نفره در کلاس تشکیل داده و فعالیت‌های اختصاص یافته از طرف هنرآموز را انجام دهید. نتیجه را برای سایر گروه‌ها شرح دهید.

۴- انتخاب تجهیزات مورد نیاز افراد دارای معلولیت

وسایل کمک توان بخشی متناسب با نوع معلولیت تعیین شده توسط هنرآموز را از انبار کارگاه فراهم کرده، در اختیار هنرآموز قرار دهید. در نهایت پس از تأیید وسایل توسط هنرآموز، مشخصات این وسایل را برای سایر گروه‌ها توضیح دهید.

فعالیت
کارگاهی ۳

۵- قانون جامع حمایت از حقوق معلولان

افراد دارای معلولیت در انجام فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی خود استقلال کمتری نسبت به افراد عادی دارند؛ بنابراین یا به وسایل کمک توان بخشی برای انجام امور مربوط به خود نیاز دارند یا باید به آنها کمک کرد و یا به نحوی شرایط را برای انجام فعالیت‌های آنها به طور مستقل فراهم آورد.

۱ کلیه قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی در خصوص حمایت از معلولان را گردآوری کرده، سپس قوانین مرتبط با حمل و نقل آنها را استخراج و در کلاس در خصوص راه‌کارهای اجرایی کردن آنها بحث کنید.

۲ به گروه‌های ۴ نفره تقسیم شوید. با استفاده از قوانین به دست آمده در فعالیت ۱، سازمان‌های موظف به حمایت از افراد دارای معلولیت را تعیین و در کلاس معرفی کنید.

فعالیت ۳

۶- فهرست خدمات سازمان بهزیستی در حمایت از افراد دارای معلولیت

هنرآموز دانش‌آموزان را به هفت گروه تقسیم کرده و هر گروه را جهت انجام یک تحقیق میدانی در خصوص خدمات سازمان بهزیستی مرتبط با موارد زیر، راهنمایی و سازمان‌دهی کند.

۱ معلولیت نابینایی و کم‌بینایی	۲ معلولیت ناشنوایی و کم‌شنوایی
۳ معلولیت صوت و گفتار	۴ معلولیت جسمی - حرکتی و نخاعی
۵ معلولیت روانی مزمن	۶ معلولیت ذهنی
۷ سالمندی	

نتایج تحقیق به صورت گزارش به هنرآموز تحویل داده شده و با استفاده از پاورپوینت در جلسه بعد کارگاه ارائه شود.

فعالیت
کارگاهی ۴

ارزشیابی مرحله دوم

ردیف	موارد ارزشیابی	نتیجه مورد انتظار	نمره
۱	انتخاب تجهیزات کمک‌توان بخشی متناسب با نوع معلولیت تعیین شده	انتخاب صحیح وسیله کمک‌توان بخشی	۲
۲	ارائه توضیح در مورد ویژگی و کاربرد وسیله انتخاب شده	ارائه توضیح در مورد ویژگی و کاربرد وسیله انتخاب شده بر اساس محتوای درسی	۱

۷- نحوه کمک‌رسانی به فرد دارای معلولیت در وسایل نقلیه عمومی

پرسش

۳ چه نکاتی در زمان کمک‌رسانی به افراد دارای معلولیت ناشی از اختلالات بینایی باید مورد توجه قرار گیرد؟

۴ چه نکاتی در خصوص استفاده گروه‌های دارای معلولیت از وسایل حمل و نقل عمومی اهمیت دارد؟

۱ کدام گروه از افراد دارای معلولیت در هنگام سوار شدن یا پیاده شدن از وسایل نقلیه عمومی، نیاز به توجه بیشتری دارند؟

۲ چه نکاتی در زمان کمک‌رسانی به افراد دارای معلولیت جسمی-حرکتی باید مورد توجه قرار گیرد؟

۸- نحوه برقراری ارتباط با افراد دارای معلولیت

تا با دیگران ارتباطی منطقی و معقول داشته باشند. یکی از تنگناهای عمده این افراد، ارتباط دیگران با آنها است. اکثریت افراد جامعه متأسفانه بدون در نظر گرفتن شرایط و توانمندی‌های آنها، به‌طور خواسته یا ناخواسته و بیشتر با هدف دلسوزی، با ترحمی افراطی با آنان رفتار می‌کنند که این امر موجب ایجاد ضربات روحی جبران‌ناپذیری می‌گردد. نکته مهمی که باید به آن توجه داشت آن است که افراد دارای معلولیت در کنار محدودیت‌های خود، از توانمندی‌هایی نیز برخوردارند که در صورت ایجاد بستر مناسب می‌توانند تقویت شوند.

انسان موجودی اجتماعی است که برای ادامه حیات و تأمین نیازهای اولیه خود نیازمند برقراری ارتباط متقابل با دیگران است. یکی از عوامل مؤثر در زندگی فردی و اجتماعی هرکس تأمین نیازهای اوست. انسان به جز نیازهای اولیه خود (لباس، غذا، خواب، مسکن و...)، نیازهای دیگری هم دارد که نقش مهمی در زندگی او ایفا می‌کند (مانند نیاز به محبت کردن، محبت دیدن، مصاحبت با دیگران و...). بدیهی است تأمین این نیازها منجر به تأمین بهداشت روانی افراد خواهد شد. افراد دارای معلولیت نیز به عنوان یکی از اعضای گروه‌های متعلق به جامعه، از این قاعده مستثنی نبوده و علی‌رغم وجود مشکلات و معضلات اجتماعی، علاقه‌مند هستند

۸-۱- افراد دارای مشکلات بینایی

نمایشی ترتیب دهید که در آن فردی قصد کمک به یک شخص نابینا در یافتن آدرس سازمان بهزیستی دارد. پس از پایان نمایش نظرات هم‌کلاسی‌های خود را در خصوص بهتر کردن این ارتباط جویا شوید و در این مورد بحث کنید.

فعالیت
کارگاهی ۵

۸-۲- افراد دارای مشکلات گفتاری

با برگزاری یک جلسه توفان فکری، مهارت‌های لازم در مورد نحوه ارتباط با افراد دارای اختلال گفتاری را فهرست کنید.

فعالیت ۴

۸-۳- افراد دارای مشکلات شنوایی

سعی کنید بدون استفاده از کلام، خاطره‌ای را از روز گذشته با دوست خود در میان بگذارید. اجازه بدهید سایر دوستان نظرات خود را در مورد شیوه ارائه مطلب شما بیان کنند. در صورت عدم موفقیت، مشخص شود مشکل از شیوه شما بوده یا از درک دوستان شما.

فعالیت ۵

۸-۴- افراد دارای مشکلات حرکتی

در یک جلسه همفکری، در خصوص برخورد مناسب با افراد دارای مشکلات حرکتی به بحث پرداخته، نظرات را جمع‌آوری کنید.

فعالیت ۶

۸-۵- افراد دارای مشکلات روانی

با برگزاری یک جلسه توفان فکری، تصورات خود را در مورد نحوه ارتباط با افراد دارای مشکلات روانی فهرست کنید.

فعالیت ۷

۸-۶- افراد دارای مشکلات ذهنی

با برگزاری یک جلسه توفان فکری، تصورات خود را در مورد نحوه ارتباط با افراد دارای مشکلات ذهنی فهرست کنید.

فعالیت ۸

۹- برقراری ارتباط و ارائه خدمات

در گروه‌های سه نفره با ایفای نقش تحت عنوانین: داور، فرد دارای معلولیت و فرد کمک‌کننده، فعالیت‌های زیر را در محیط کارگاه انجام دهید. هر گروه باید حداقل ۳ فعالیت را با انتخاب هنرآموز انجام دهد.

توجه ۱

افرادی که نوعی محدودیت در انجام کارها دارند، معمولاً حساس‌تر بوده، رفتارهای مختلف افراد را ممکن است ناشی از ترحم و یا تمسخر قلمداد کنند. در این‌گونه موارد ممکن است حس کنند به شأن اجتماعی آنها توهین شده است. به همین دلیل در مواجهه با این‌گونه افراد باید نهایت دقت در رفتار و گفتار به عمل آید؛ لذا رعایت کلیه مطالب ارائه شده در کتاب همراه هنرجو الزامی است.

توجه ۲

از آنجا که انسان یک موجود اجتماعی است، تنها در سایه ارتباطات مفید و سازنده قادر است نیازهای مادی و معنوی خود را برآورده کند. برای دوام یافتن و هرچه بیشتر بهره بردن از یک ارتباط سالم، رعایت شرایط فکری، روحی و جسمی طرف مقابل ضروری است؛ یعنی باید شأن اجتماعی طرف (طرف‌ها) ارتباط را رعایت کرد تا این ارتباط در راستای یک ارتباط دو سویه (چند سویه)، مداوم و سودآور به پیش رود. ارتباطی که بر پایه رعایت شأن اجتماعی همه طرف‌ها بنا شده باشد، ارتباطی اخلاقی است که رضایت خاطر همه افراد در ارتباط را تأمین می‌کند و هیچ‌یک از آنها احساس بد مورد سوءاستفاده قرار گرفتن را نخواهند داشت؛ لذا رعایت کلیه مطالب ارائه شده در کتاب همراه هنرجو الزامی است.

فعالیت کارگاهی ۶

۱ به شخص استفاده‌کننده از عصای زیر بغل کمک کنید تا ابعاد عصای خود را تنظیم کرده، به وسایل حمل‌ونقل عمومی سوار و در محل مناسب مستقر شود. سپس کمک کنید تا فرد دارای معلولیت از وسیله نقلیه پیاده شود. فرد داور به نحوه برقراری ارتباط و اجرای کمک‌رسانی امتیاز بدهد. با تغییر نقش‌ها فعالیت را تکرار کنید. نتیجه فعالیت‌ها را به هنرآموز ارائه دهید.

۲ به شخص استفاده‌کننده از ویلچر کمک کنید از ویلچر پیاده شود و با استفاده از تجهیزات مناسب (در صورت لزوم) به وسایل حمل و نقل عمومی سوار و در محل مناسب مستقر شود. ویلچرش را جمع کرده و در فضایی مناسب قرار دهید. سپس ویلچر او را از محل قرار داده شده خارج کرده و آن را برای استفاده آماده نمایید و کمک کنید تا فرد دارای معلولیت از وسیله نقلیه پیاده و به ویلچر خود سوار شود. فرد داور به نحوه برقراری ارتباط و اجرای کمک‌رسانی امتیاز بدهد. با تغییر نقش‌ها فعالیت را تکرار کنید. نتیجه فعالیت‌ها را به هنرآموز ارائه دهید.

۳ به شخص استفاده‌کننده از ویلچر کمک کنید تا از یک سطح شیب‌دار بالا برود و به پایین برگردد. فرد داور به نحوه برقراری ارتباط و اجرای کمک‌رسانی امتیاز بدهد. با تغییر نقش‌ها فعالیت را تکرار کنید. نتیجه فعالیت‌ها را به هنرآموز ارائه دهید.

۴ به شخص نابینا کمک کنید تا از مسیر تعیین شده (برای مثال عرض خیابان، مسیر داخل ترمینال، راهرو داخل اتوبوس یا قطار و ...) عبور کند و در محل مناسب قرار گیرد. فرد داور به نحوه برقراری ارتباط و اجرای کمک‌رسانی امتیاز بدهد. با تغییر نقش‌ها فعالیت را تکرار کنید. نتیجه فعالیت‌ها را به هنرآموز ارائه دهید.

۵ مسیر مناسب برای رسیدن شخص ناشنوا به مقصد را به او نشان دهید. فرد داور به نحوه برقراری ارتباط و اجرای کمک‌رسانی امتیاز بدهد. با تغییر نقش‌ها فعالیت را تکرار کنید. نتیجه فعالیت‌ها را به هنرآموز ارائه دهید.

۶ توضیحات شخص دارای اختلال گفتاری را که مسیر خود را گم کرده، بشنوید و راهنمایی‌های لازم را به او ارائه دهید. فرد داور به نحوه برقراری ارتباط و اجرای کمک‌رسانی امتیاز بدهد. با تغییر نقش‌ها فعالیت را تکرار کنید. نتیجه فعالیت‌ها را به هنرآموز ارائه دهید.

۷ به شخص استفاده‌کننده از واکر کمک کنید تا ابعاد واکر خود را تنظیم کرده، از مسیر تعیین شده عبور کند. فرد داور به نحوه برقراری ارتباط و اجرای کمک‌رسانی امتیاز بدهد. با تغییر نقش‌ها فعالیت را تکرار کنید. نتیجه فعالیت‌ها را به هنرآموز ارائه دهید.

۸ به شخص استفاده‌کننده از واکر کمک کنید به وسایل حمل و نقل عمومی سوار و در محل مناسب مستقر شود. واکر وی را جمع کرده و در فضایی مناسب قرار دهید. سپس واکر را از محل قرار داده شده خارج نمایید و آن را جهت استفاده آماده کرده و کمک کنید تا فرد معلول از وسیله نقلیه پیاده شده و واکر خود را در دست گیرد. فرد داور به نحوه برقراری ارتباط و اجرای کمک‌رسانی امتیاز بدهد. با تغییر نقش‌ها فعالیت را تکرار کنید. نتیجه فعالیت‌ها را به هنرآموز ارائه دهید.

الف) داوران در فرایند داوری، ضمن در نظر گرفتن ندای وجدان، رعایت عدالت و انصاف را مدنظر داشته باشند.

ب) شما می‌توانید در صورتی که به امتیازات اکتسابی خود اعتراضی دارید، آن را به هنرآموز منتقل کنید. ج) توجه داشته باشید که نحوه امتیازدهی توسط شما می‌تواند بخشی یا تمام امتیاز شما را از بین برده و یا به آن اضافه کند.

د) در اجرای فعالیت‌های این درس باید رعایت شئون اجتماعی و اصول کرامت انسانی مطابق توصیه‌ها و آموزه‌های دینی و اجتماعی مدنظر قرار گیرد. خلاصه‌ای از این آموزه‌ها در کتاب همراه هنرجو آمده است.

ارزشیابی مرحله سوم

(ارائه خدمت در دسترسی و استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی به یک فرد دارای معلولیت):

ردیف	موارد ارزشیابی	نتیجه مورد انتظار	نمره
۱	برقراری ارتباط	نحوه صحیح برقراری ارتباط	۱
۲	هدایت یا راهنمایی (بسته به نوع معلولیت) فرد دارای معلولیت در مسیر رسیدن به وسیله نقلیه عمومی	هدایت یا راهنمایی فرد دارای معلولیت ضمن به کارگیری صحیح وسیله کمک‌توان بخشی وی	۰/۵
۳	کمک به فرد دارای معلولیت در سوار شدن، یا پیاده شدن از وسیله نقلیه عمومی	سوار یا پیاده کردن فرد دارای معلولیت ضمن به کارگیری صحیح وسیله کمک‌توان بخشی وی	۰/۵
۴	کمک کردن یا اطمینان حاصل نمودن (بسته به نوع معلولیت فرد) از استقرار صحیح فرد دارای معلولیت در موقعیت جدید.	کمک به استقرار کامل فرد دارای معلولیت و وسیله کمک‌توان بخشی وی در موقعیت مناسب یا اطمینان یافتن از آن، پیش از انجام کارهای دیگر	۱

۱۰- نکات ایمنی در ارائه خدمات به افراد دارای معلولیت

در محیط‌های عمومی همواره باید انتظار داشت که افراد با توانایی‌های مختلف حرکتی و شرایط مختلف جسمانی حضور داشته باشند یا از مسیرهای مختلف عبور کنند.

پرسش

۱ چه رفتارهایی از سوی افراد عادی ممکن است ایمنی افراد دارای معلولیت را در حین سفر، زمان سوار شدن و پیاده شدن از وسیله نقلیه عمومی و در ایستگاه‌ها و

پایانه‌های حمل و نقل به خطر بیندازد؟ وظیفه ما در این خصوص چیست؟

۲ چه امکاناتی برای گروه‌های مختلف افراد دارای معلولیت در معابر و ساختمان‌های عمومی (شامل ایستگاه‌های اتوبوس و تاکسی) باید وجود داشته باشد تا این افراد بتوانند ایمن‌تر تردد کنند؟

۱ در گروه‌های ۵ نفره و در قالب یک گزارش تحقیقی فهرستی از رفتارهای خطرآفرین برای افراد دارای معلولیت را در معابر و ساختمان‌های عمومی تهیه کرده، نوع خطرآفرینی هر یک را بیان کنید. نتایج تحقیق را با سایر گروه‌ها در میان بگذارید.

۲ در گروه‌های ۵ نفره و در قالب یک گزارش تحقیقی، فهرستی از امکانات مختلف مورد نیاز افراد دارای معلولیت در ساختمان‌ها و معابر عمومی، پایانه‌های مسافربری و وسایل حمل و نقل عمومی را تهیه کرده، علت استفاده از هر کدام را توضیح دهید. نتایج تحقیق را با سایر گروه‌ها در میان بگذارید.

فعالیت ۹

۱۱- شئون اجتماعی

«شئون اجتماعی» واژه‌ای است که در بسیاری از موارد و در مسائل مختلف روزمره زندگی شنیده می‌شود. شأن و منزلت هر جامعه‌ای وابسته به افرادی است که آن جامعه را تشکیل می‌دهند. در دین مبین اسلام به جایگاه و منزلت اجتماعی انسان بسیار تأکید شده است تا جایی که حتی هدف از خلقت انسان را رسیدن به کمال، یعنی رسیدن به بالاترین جایگاهی که انسان به عنوان اشرف مخلوقات می‌تواند به آن دست پیدا کند، بیان می‌کند. در همین راستا تمسخر کردن که در واقع نوعی پایین آوردن منزلت یک شخص، یک خانواده، یک قوم، یک ملت و یا هر گروه کوچک یا بزرگی از انسان‌ها است، صراحتاً در قرآن کریم نهی شده است.

پرسش

۱ به نظر شما شأن اجتماعی چیست و شامل چه چیزهایی می‌شود؟ افرادی که نوعی محدودیت در انجام کارها دارند، معمولاً حساس‌تر بوده، رفتارهای مختلف افراد را ممکن است ناشی از ترحم یا تمسخر قلمداد کنند. در این گونه موارد ممکن است حس کنند به شأن اجتماعی ایشان توهین شده است. به همین دلیل در مواجهه با این گونه افراد باید نهایت دقت در رفتار و گفتار به عمل آید.

۲ به نظر شما جانبازان از چه جایگاه اجتماعی باید برخوردار باشند؟

در انجام فعالیت‌های هدف ۹ از شما خواسته شد رعایت شأن اجتماعی افراد معلول را مدنظر قرار دهید. اینک موارد مرتبطی که در انجام آن فعالیت‌ها در خصوص رعایت شأن اجتماعی معلولان انجام دادید یا بهتر بود انجام دهید، را برای سایر گروه‌ها شرح دهید.

فعالیت ۱۰

۱۲- ملاحظات زیست محیطی

به همه محیط‌هایی که در آنها نوعی از زندگی جریان داشته باشد، «محیط زیست» گفته می‌شود؛ از جمله: استخر آب، شهر، اقیانوس، کویر و ... برای بقای یک محیط زیست، ارتباط متقابل موجودات زنده با یکدیگر و با عوامل غیرزنده، امری لازم و ضروری است.

عوامل زنده موجود در محیط‌زیست عبارت‌اند از: تولیدکننده‌ها (گیاهان سبز)، مصرف‌کننده‌ها (جانوران)، تجزیه‌کننده‌ها (باکتری‌ها و قارچ‌ها). مهم‌ترین ارتباط جانداران با یکدیگر، ارتباط غذایی است که به صورت زنجیره غذایی و شبکه غذایی جریان دارد و در نهایت همه جانداران کره زمین یک شبکه غذایی بزرگ به نام شبکه حیات را تشکیل می‌دهند.

عوامل غیرزنده موجود در محیط‌زیست عبارت‌اند از: دما، نور، آب، گازها، مواد شیمیایی و گرما (که بیشتر از اشعه مادون قرمز حاصل از نور خورشید به دست می‌آید). برنامه‌های مربوط به محیط زیست باید آن چنان در نظر گرفته شود که بقای همه موجودات در یک سیستم تضمین شود.

پرسش

به چه دلیل حفظ کلیه موجودات یک محیط‌زیست ضروری است؟

- ۱ به عنوان یک فعالیت درون کلاس، در گروه‌های ۵ نفره فهرستی از عوامل مخرب محیط زیست را به همراه نوع تخریبی که به بار می‌آورند، تهیه کرده، نتیجه را با گروه‌های دیگر به اشتراک بگذارید.
- ۲ در پایان فعالیت شماره ۱ و پس از جمع‌بندی نتایج، توصیه‌های خود را برای مقابله با عوامل مخرب به دست آمده ارائه دهید.

۱۳- کرامت انسانی و آداب معاشرت اجتماعی

از دیدگاه قرآن تمامی افراد جامعه، صرف‌نظر از پایگاه اقتصادی، اجتماعی، ویژگی‌های روحی، جسمی و توانایی‌های فردی خویش در نزد خداوند متعال دارای شأن و منزلت اجتماعی بوده، باید از عزت و احترام برخوردار شوند. از دیدگاه حقوق شهروندی، حمایت از حقوق انسانی وظیفه دولت‌ها در همه جوامع و برای همه شهروندان است. افراد ناتوان و دارای معلولیت باید حقوق مشابهی برای زندگی، همچون دیگر شهروندان داشته باشند و نباید هیچ استثنایی وجود داشته باشد. ناتوانی، یک بخش طبیعی از تجربه انسانی است و به هیچ‌وجه حق افراد دارای معلولیت نباید تضییع شود. به منظور حفظ کرامت، در نامیدن این افراد ابتدا باید بر فردیت آنها تأکید کرده، سپس معلولیت را ذکر کرد. همچنین بار معنایی کلمات را در مخاطب قرار دادن افراد مدنظر داشت و از کلماتی با بار معنایی مثبت استفاده کرد.

پرسش

- ۱ به نظر شما اصول کرامت انسانی و آداب معاشرت اجتماعی شامل چه مواردی می‌شوند؟
- ۲ آیا در برخورد با افراد دارای معلولیت نیز رعایت اصول کرامت انسانی و آداب معاشرت اجتماعی ضروری است؟ چرا؟
- ۳ دلیل نام‌گذاری روز تولد حضرت ابوالفضل العباس (ع) به روز جانباز چیست؟ در مورد آن در کلاس بحث کنید.

در انجام فعالیت‌های هدف ۹ از شما خواسته شد که رعایت اصول کرامت انسانی و آداب معاشرت اجتماعی در مواجهه با فرد دارای معلولیت را مدنظر قرار دهید. اینک موارد مرتبطی که در انجام آن فعالیت‌ها در خصوص رعایت اصول کرامت انسانی و آداب معاشرت اجتماعی افراد دارای معلولیت انجام داده یا بهتر بود انجام دهید، را برای سایر گروه‌ها شرح دهید.

فهرستی از عبارات و واژه‌های نامناسب و دارای بار منفی را که اصول کرامت انسانی را در مخاطب قرار دادن افراد دارای معلولیت خدشه‌دار می‌کند، تهیه کرده، و عبارت یا واژه جایگزین و با بار مثبت هر یک را عنوان کنید.

ارزشیابی شایستگی انجام خدمات ویژه برای افراد دارای معلولیت

شرح کار:

- ۱- تعیین نوع معلولیت
- ۲- انتخاب تجهیزات کمک‌توان‌بخشی متناسب با نوع معلولیت تعیین شده و ارائه توضیحات تکمیلی
- ۳- خدمت‌رسانی و برقراری ارتباط با رعایت اصول ایمنی، شأن اجتماعی، کرامت انسانی و آداب معاشرت اجتماعی و توجهات زیست محیطی و نیز ارائه توضیحات تکمیلی برای هر یک از موارد

استاندارد عملکرد:

خدمت‌رسانی به افراد دارای معلولیت براساس تعاریف سازمان بهزیستی کشور

شاخص‌ها:

- ۱- براساس تعاریف سازمان بهزیستی کشور
- ۲- براساس نوع معلولیت تعیین شده و محتوای کتاب درسی

شرایط انجام کار:

- محل آزمون: کارگاه آموزشی مجهز به تجهیزات کمک‌توان‌بخشی و مناسب‌سازی شده (براساس استانداردهای دسترسی مورد تأیید سازمان بهزیستی کشور)
- مدت آزمون: به ازای هر دانش‌آموز ۳۰ دقیقه
- اخذ آزمون به صورت انفرادی یا دو نفره

ابزار و تجهیزات:

- تجهیزات کمک‌توان‌بخشی
- کارگاه مناسب‌سازی شده

معیار شایستگی:

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	تعیین نوع معلولیت	۲	
۲	انتخاب تجهیزات کمک‌توان‌بخشی	۱	
۳	خدمت‌رسانی	۲	
	شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: ۱- رعایت نکات ایمنی در ارائه خدمات مورد نیاز به افراد دارای معلولیت ۲- رعایت اصول زیست‌محیطی هنگام ارائه خدمات به افراد دارای معلولیت ۳- رعایت شأن اجتماعی، اصول کرامت انسانی و آداب معاشرت اجتماعی در ارائه خدمات به افراد دارای معلولیت		۲
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.